

Sempre li hem dit COLOMETA

Text: **Jordi Castellanos**
Catedràtic de filologia catalana de la UAB

El Teatre Nacional de Catalunya obre la celebració del centenari del naixement de Mercè Rodoreda amb una adaptació de *La plaça del Diamant* feta per Josep Maria Benet i Jornet. Per què aquesta obra? Indubtablement, per la seva qualitat literària i per la dimensió col·lectiva de tot allò que s'hi representa. De fet, la novel·la no és res més que la senzilla narració d'una vida, però té aquell gruix, aquella dimensió que la literatura, de sempre, ha maldat per subjectar, per expressar en paraules. A la novel·la és la veu de Natàlia, en una llengua directa i col·loquial, la que reviu un seguit d'experiències en les quals l'espai personal, interior, es barreja amb la crònica col·lectiva, viscuda, soferta dolorosament. Obsessivament, com mostra la presència dels coloms que arriben a inundar la casa. I que arriba al seu extrem més tràgic quan tot els seus han mort i el seu món s'ha esfondrat: el "forat de la mort", del qual no acabarà de sortir fins que, després de casar la filla i en una darrera recapitulació d'aquest passat, se n'allibera amb un gran crit que feia temps que

tenia a dins. En realitat, aquest crit, profund, visceral, és la novel·la: una narració per estigmatitzar el passat, per reconciliar-se amb la vida. Història personal i història col·lectiva, espai personal i espai ciutadà: "*My dear, these things are life*", com diu el lema de Meredith que obre la novel·la.

Com traduir aquest espai interior carregat de ressons col·lectius sobre l'escenari? Doncs optant de ple per la capacitat del teatre per evocar els mons interiors, les tensions conscients i inconscients, tot allò que hi és però que no es diu; i per fer-ho amb tanta força com la novel·la ho pot fer. L'adaptació -interpretació, si voleu- de Benet i Jornet és, doncs, un repte afrontat amb valentia. I, també, un gran acte de fe en el teatre. *

És un personatge emblemàtic de la nostra literatura

Text: **Toni Casares**
Director escènic de 'La plaça del Diamant'

La plaça del Diamant és segurament la novel·la més coneguda de tota la narrativa catalana. És un llibre que, tal com l'altre dia vaig sentir que una noia adolescent deia parlant pel seu mòbil amb algun familiar, "és estrany que no el tinguis perquè m'han dit que és a totes les cases".

La seva protagonista és un personatge emblemàtic de la nostra literatura; i la seva història, conformada i condicionada pels esdeveniments sociopolítics de la primera meitat del segle XX, forma part de l'imaginari col·lectiu del nostre país.

El lloc, la plaça del Diamant (el seu envelat, els seus carrers i botigues, la pastisseria, la botiga dels hules amb les nines a l'aparador, l'adroguer de les veges, la parada de la senyora Enriqueta...), és el paisatge mític d'una Barcelona quotidiana i popular que perdrà tota la seva vitalitat -el seu sentit- amb la Guerra Civil, i en el qual la protagonista viu, lluita, perd i construeix la seva personal i íntima història d'amor.

Mercè Rodoreda deia que aquesta és una història d'amor sense ni un gra de sentimentalisme. És, em penso,

una història de capteniment, de contenció, d'alè retinut, d'aguantar-se la ràbia i el fàstic i la por i tirar endavant. A Natàlia, que és sentiment i sensibilitat de cap a peus, el món sembla que li va gran. No pot abraçar-lo si no és a través de les coses més petites, les més menudes, les més concretes. Fins ella mateixa haurà de ser rebatejada amb un nom diferent per tenir-hi lloc. Potser per això, quan aquest món s'enfonsa, malgrat el plom i la pols, malgrat la impotència i la perplexitat, ella sobreviu.

Imagino ara una actriu, sola, enmig d'un gran teatre. L'escenari representa la plaça, el barri, la ciutat... L'actriu s'adreça als espectadors i els espectadors la reconeixen de seguida. Es diu Natàlia però, de fet, tots li hem dit sempre Colometa.

Representar aquesta història a l'escenari gran del Teatre Nacional de Catalunya (i a d'altres teatres d'arreu del país) té alguna cosa de celebració col·lectiva, gairebé de ritual de reconeixement d'un passat, d'unes responsabilitats i d'unes emocions compartides per tothom, tingui l'edat que tingui. Tots la coneixem, la Colometa. *